

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**

Број: 011-00-00011/2021-01/3

Датум: 21. мај 2021. године

Кнеза Милоша 20, Београд

Министарство привреде
Кнеза Милоша 20, Београд

Предмет: Мишљење о усклађености прописа са Законом о контроли државне помоћи

Министарство привреде доставило је дана 17. маја 2021. године, Комисији за контролу државне помоћи Пријаву државне помоћи са пратећим обрасцем и Нацртом закона о утврђивању финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, ради давања мишљења.

Савет Комисије, након разматрања достављеног материјала, на основу члана 31. став 3. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 73/19) на 66. седници од 21. маја 2021. године, доноси следеће

МИШЉЕЊЕ

Разматрајући Нацрт закона о утврђивању финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 (у даљем тексту: Нацрт закона) утврђено је да исти представља наставак предузетих мера подршке привреди које имају за циљ повећање ликвидности привредних субјеката и њихову одрживост, како би се омогућило ублажавање економских и финансијских последица насталих услед пандемије COVID-19. У Образложењу Нацрта закона наводи се као разлог за његово доношење, велики број захтева за кредит поднетих од стране привредних субјеката до 10. децембра 2020. године у складу са Уредбом о утврђивању Програма финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС“, бр. 54/2020 и 57/2020 - у даљем тексту: Уредба о утврђивању Програма), а који нису могли бити разматрани услед недостатка средстава.

С тим у вези, Комисија је усвојила Обавештење о усклађености шеме државне помоћи бр. 401-00-00045/2020-01/2 од 15. маја 2020. године, у коме је оценила постојање и усклађеност

државне помоћи која се додељује на основу Уредбе о утврђивању Програма финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС”, бр. 54/2020).

У наведеном Обавештењу Комисије од 15. маја 2020. године, оцењен је Програм који је утврђен наведеном уредбом, а који се односи на доделу средстава привредним субјектима у циљу обезбеђивања подршке привредним субјектима за набавку обртних средстава и подршке привредним субјектима за одржавање текуће ликвидности у циљу редовног измиривања обавеза према пословним партнерима, запосленима и држави.

- Постојање државне помоћи

Комисија је утврдила да мере подршке под условима и на начин прописаним Програмом представљају државну помоћ, у смислу члана 3. став 1. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, број 73/19), као и то да су наведене мере у складу са правилима за доделу државне помоћи садржаним у Уредби о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID – 19 („Службени гласник РС”, бр. 54/20).

Комисија је Обавештењу број 401-00-00045/2020-01/2 од 15. маја 2020. године Комисија утврдила постојање државне помоћи која се додељује на основу Уредбе. С обзиром да се Нацртом закона уређује додела кредитних средстава привредним субјектима који су Фонду за развој Републике Србије поднели захтеве за кредит до 10. децембра 2020. године у складу са Уредбом, што представља наставак одобравање кредита под повољнијим условима од тржишних, а како је већ утврђено да наведено представља државну помоћ није потребно поново утврђивати постојања државне помоћи.

Међутим, како се Нацртом закона мењају одређени услови предметне мере државне помоћи, нарочито у погледу промена износа кредита за одржавање текуће ликвидности и продужења рока за одобравање кредита, односно корисника кредита, а да су у међувремену ступиле на снагу измене и допуне Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID – 19 („Службени гласник РС”, бр. 126/20 и 17/21), оцењена је усклађеност услова и критеријума предвиђених Нацртом закона.

- Предмет пријаве

Предмет уређивања Нацрта закона је очување стабилности финансијског и привредног система Републике Србије у условима потенцијалних ризика због опасности од ширења заразне болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, а истим се и уређује додела кредитних средстава привредним субјектима. Право на доделу средстава имају субјекти који су Фонду за развој Републике Србије (у даљем тексту: Фонд) поднели захтеве за кредит до 10. децембра 2020. године у складу са Уредбом о утврђивању Програма, а о којима није одлучивано. Услови које морају да испуне подносиоци захтева је да нису у тешкоћама, односно да над њима није покренут стечајни поступак, да се над њима не спроводи поступак

за унапред припремљени план реорганизације или да на снази нису мере из унапред припремљеног плана реорганизације (УППР), да се над њима не спроводи план реорганизације или да на снази нису мере из плана реорганизације, финансијско реструктурирање или поступак ликвидације. Привредни субјекти који се одреде за коришћење средстава по основу Нацрта закона, не могу исплаћивати дивиденде до краја 2020. године (могућа је исплата у акцијама). Такође, Нацртом закона је истакнуто да се средства не могу користити за организовање игара на срећу, лутрије и сл. делатности, затим промет нафте и нафтних деривата, као и производњу и промет било ког производа или активности, које се према домаћим прописима, међународним конвенцијама и споразумима или регулативом Европске инвестиционе банке (у даљем тексту: ЕИБ) сматрају забрањеним.

Кредити за одржавање текуће ликвидности и набавку обртних средстава, се одобравају у динарима са периодом отплате до 48 месеци који укључује грејс период до осамнаест месеци, и каматном стопом у висини од 1% на годишњем нивоу. У току грејс периода камата се обрачунава и приписује главном дугу. Право на коришћење средстава по овом закону имају предузетници, задруге, микро, мали и средњи привредни субјекти који су у већинском приватном или задружном власништву и који обављају производну, услужну, трговинску и пољопривредну делатност, а који су Фонду поднели захтеве за кредит до 10. децембра 2020. године у складу са Уредбом. Отплата кредита вршиће се у месечним ануитетима, при чему се у грејс периоду камата обрачунава и приписује главном дугу, док највиши износ одобреног кредита може бити до 50% остварених пословних прихода по предатом финансијском извештају из 2019. године.

У погледу корисника кредита који су предмет овог програма, исти су превасходно намењени предузетницима, задругама, микро, малим и средњим привредним субјектима, која су у већинском приватном или задружном власништву и која обављају производну, услужну, трговинску и пољопривредну делатност. Међутим, дефинисани су јасни услови која лица морају да испуне (а које се односе на стечај, ликвидацију, унапред припремљени план реорганизације, финансијско реструктурирање и др.). Кредит се може одобрити уколико је у званичним финансијским извештајима привредног субјекта за једну од последње две године, исказан нето губитак али је остварен пословни добитак.

Као минимални износ кредита за једног корисника кредита са повезаним лицима за привредна друштва је 1.000.000,00 динара а за предузетнике, задруге и привредне субјекте регистроване у релевантном регистру 200.000,00 динара. За разлику од тога, максималан износ кредита за једног корисника кредита може бити: а) за предузетнике и микро правна лица до 10.000.000,00 динара, б) за мала правна лица до 60.000.000,00 динара и в) за средња правна лица до 100.000.000,00 динара. Такође, предвиђена је листа инструмената обезбеђења уредног враћања кредита (менице, залог на опреми, хипотека и др.), који су алтернативно постављени у зависности од висине кредита.

За разлику од претходно наведених, привредним субјектима чија је претежна шифра делатности из области туризма, угоститељства и путничког саобраћаја приликом одобравања кредита примениће се следећи посебни услови коришћења кредита и то рок отплате до пет година који укључује грејс период до две године (укупно трајање кредита је до 24 месеца грејс периода и до 36 месеци отплате) уз каматну стопу 1% на годишњем

нивоу. Кредити се одобравају и враћају у динарима, при чему максималан износ кредита за једног корисника кредита може бити за предузетнике и микро правна лица до 10.000.000,00 динара, за мала правна лица до 70.000.000,00 динара и за средња правна лица до 110.000.000,00 динара, а највиши износ одобреног кредита може бити до 80% остварених пословних прихода по предатом финансијском извештају из 2019. године. Отплата кредита вршиће се у месечним ануитетима, а у грејс периоду камата се обрачунава и приписује главном дугу. У зависности од висине кредита, такође је предвиђена листа инструмената обезбеђења уредног враћања кредита: менице корисника кредита и јемство једног или више оснивача или јемство физичког лица које је запослено на неодређено време, код подносиоца захтева за кредит или другог привредног субјекта, јемство повезаног правног лица или јемство бонитетног привредног субјекта који није повезано правно лице са корисником кредита, залога на опреми, роби и/или возилима у власништву корисника кредита или залогодавца и/или хипотека првог реда.

За претходно истакнуте намене, обезбеђена су средства у износу од 12.000.000.000,00 динара из кредитне линије ЕИБ. Поред кредитне линије ЕИБ за спровођење Закона користиће се и средства Фонда, средства опредељена Уредбом која нису пласирана, као и средства из Програма о распореду и коришћењу средстава за кредитну подршку предузећима од стратешког значаја за Републику Србију и осталим предузећима у поступку приватизације преко Фонда за 2020. годину, односно средстава која се налазе на посебном подрачуноу код Фонда, а представљају средства враћена по основу одобрених кредита по програмима Владе за субвенције привреди, односно кредитну подршку привреди.

По усвајању Нацрта закона, Министарство привреде, потписаће са Фондом уговор о комисиону који се односи на реализацију овог Закона, којим ће на Фонд бити пренета обавеза обраде захтева привредних субјеката за кредит за примљених код Фонда до 10. децембра 2020. године по Уредби о утврђивању Програма. Управни одбор Фонда донеће одлуке по захтевима који су примљени до 10. децембра 2020. године, а нису разматрани, најкасније до 31. децембра 2021. године, до висине расположивих средстава предвиђених у складу са Нацртом закона.

Приликом доделе средстава Фонд ће, у складу са изјавом подносиоца захтева, водити рачуна о кумулацији средстава у складу са правилима за доделу државне помоћи предвиђеним Уредбом о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID-19 („Службени гласник РС”, бр. 54/2020, 126/2020 и 17/2021).

Оцена усклађености

Комисија је оцењивала усклађеност услова и критеријума предвиђених Нацртом закона у односу на правила постављеним Уредбом о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID-19 („Службени гласник РС”, бр. 54/20, 126/20 и 17/21 у даљем тексту: Уредба). Приликом анализе, нарочита пажња је посвећена рачунској и износу кредита, обрачуноу каматне стопе као и потенцијалним корисницима.

Као основни предуслов да се државна помоћ за ликвидност учесника на тржишту уопште додели, потребно је да потенцијални корисници такве помоћи не буду у тешкоћама у смислу

члана 2. став 1. тачка 5) Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС”, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13, 119/14 и 23/21 – др. прописи) на дан 31. децембра 2019. године. Стога, анализирајући услове из Нацрта закона, Комисија је утврдила да је давалац предвидео квалитативне услове које корисници морају да испуне. У том смислу, Нацрт закона експлицитно наводи да подносилац захтева није у тешкоћама, односно да над њим није покренут стечајни поступак, да се над њима не спроводи поступак за унапред припремљени план реорганизације или да на снази нису мере из унапред припремљеног плана реорганизације (УППР), да се над њима не спроводи план реорганизације или да на снази нису мере из плана реорганизације, финансијско реструктурирање или поступак ликвидације. С обзиром на претходно, може се сматрати да је испуњен услов из члана 2. став 3. Уредбе.

У погледу начина и методологије обрачуна каматне стопе, Уредбом је прописан начин одређивања минималног износа камате на годишњем нивоу, употребом референтне каматне стопе као основе на коју се у зависности од величине привредног субјекта додају базни поени. Употребом формуле којом се обрачунава каматна стопа, уз претходно испуњене услове у погледу износа главнице из члана 4. став 1. тачка 2) Уредбе, државна помоћ која се додељује на основу Нацрта закона ће се сматрати увек усклађеном без обзира на износ помоћи.

Међутим, Нацртом закона су предвиђени различити износи у зависности од величине и делатности привредног субјекта. Наиме, максималан износ кредита за једног корисника кредита износи за предузетнике и микро правна лица до 10.000.000,00 динара, док је за мала правна лица до 60.000.000,00 динара, односно 70.000.000,00 динара¹, сходно чему су наведени износи нижи од максимално дозвољеног износа из члана 4. став 1. тачка 2) Уредбе, те је могуће обрачунати и камату у износу нижем од износа добијеног путем претходно образложене методологије, што чини помоћ наведеним лицима усклађеном.

За разлику од поменутог, максималан износ који се може одобрити за средња правна лица до 100.000.000,00 динара, односно 110.000.000,00 динара², што је узимајући у обзир дефиницију средњег привредног субјекта, разврстаног као таквог у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС”, број 73/19), ниже од максимално дозвољеног износа из члана 4. став 1. тачка 2) Уредбе. Износ каматне стопе је нижи од износа који је предвиђен раније описаном методологијом, сходно чему се државна помоћ обрачунава у разлици између каматне стопе дефинисане Нацртом закона и каматне стопе коју би корисник кредита платио на основу обрачуна по тржишним условима односно методологији. Имајући у виду да се одступа од методологије која је успостављена Уредбом, помоћ до износа обрачунатог путем методологије се сагледава у односу на износ из члана 3. став 1. тачка 1) Уредбе, док се остатак помоћи сагледава са становишта дозвољености члана 4. Уредбе.

Узимајући у обзир тренутак доделе државне помоћи, Комисија је ценила постојање правног основа за доделу државне помоћи. У складу са ранијом праксом Комисије, од нарочитог значаја за оцену представља одлука Управног одбора по примљеним захтевима, која се може сматрати основом за доделу државне помоћи, имајући у виду да је након тог тренутка

¹ Привредни субјекти чија је претежна шифра делатности из области туризма, угоститељства и путничког саобраћаја

² исто

неспорна извесност закључења уговора односно корисник стиче право. Имајући у виду да је Нацртом закона прописано да ће Управни одбор Фонда донети одлуке по захтевима који су примљени до 10. децембра 2020. године, а нису разматрани, најкасније до 31. децембра 2021. године, до висине расположивих средстава предвиђених Нацртом закона, наведено је у складу са чланом 4. ставом 3. Уредбе.

Приликом доделе средстава Фонд ће, у складу са изјавом подносиоца захтева, водити рачуна о кумулацији средстава у складу са правилима за доделу државне помоћи предвиђеним Уредбом о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID-19, чиме су испуњени услови из члана 9. Уредбе.

Коначно, Нацртом закона је предвиђен и одговарајући правни основ за праћење, контролу реализације и извештавање. Надзор и контролу наменског коришћења средстава врши Фонд уз техничку подршку АОФИ. Наиме, Корисник средстава дужан је да Фонду и АОФИ у сваком тренутку, од подношења захтева до истека три године од закључења уговора, омогући контролу и увид у документацију потребну ради потпунијег сагледавања захтева и контроле наменског коришћења кредитних средстава. Фонд ће, на захтев Министарства, достављати периодичне извештаје о реализацији и контроли спровођења Програма до исплате последњег кредита, који ће се Влади достављати ради информисања. Такође, Нацртом закона је експлицитно истакнута обавеза Фонда да десет година од доделе помоћи води евиденцију о одобреним кредитима и да Комисији за контролу државне помоћи, на њен захтев, достави сваки податак из евиденције. Сходно наведеном, испуњени су услови мониторинга прописани чланом 10. Уредбе.

Узимајући у обзир претходно, државна помоћ која се додељује на основу Нацрта закона се сматра усклађеном.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Владимир Антонијевић

Доставити:

- Министарству привреде; и
- Архиви.